

До:

г-н Атанас Пеканов,

Заместник министър-председател по управление на европейските средства и
председател на Консултативния съвет за Европейската зелена сделка (КСЕЗС)

г-жа Ива Петрова,

заместник-министър на енергетиката,

д-р Мария Трифонова,

заместник-председател на Комисията за енергиен преход

Членовете на секретариата на Комисията за енергиен преход (КЕП)

Копие до:

г-н Цветан Кюланов,

Ръководител на Представителството на ЕК в България

г-жа Селин Гауер,

Ръководител на Работна група за възстановяване и устойчивост

г-жа Агнес Монфре,

Ръководител на отдел „България, Хърватия и Словения“ в Генерална дирекция „Регионална и градска политика“

Относно: Преговори на България с Европейската комисия, относно възможността за ревизиране на реформа С4.Р10 в Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ)

Уважаеми г-н Пеканов,

Уважаеми съ-председатели и членове на КЕП,

С настоящото писмо, от името на WWF България, „Грийнпийс“ – България и Екологично сдружение „За Земята“, в качеството ни на членове и наблюдатели на Комисия за енергиен преход (КЕП) към Консултативния съвет за Европейската зелена сделка (КСЕЗС), **настояваме на членовете и наблюдателите на КЕП да бъдат предоставени в пълен обем:**

1) Позицията на България¹, във връзка с искането от страна на служебното правителство на Република България за предоговаряне на реформа C4.R10 за декарбонизация на електроенергийния сектор в НПВУ;

2) Съпътстващите анализи и обосновки, изготвени от Министерството на енергетиката, Министерството на околната среда и водите, и кабинета на заместник министър-председателя по управление на европейските средства Атанас Пеканов.

Напомняме, че информацията, свързана с актуализацията на реформа C4.R10 е от ключово значение за продължаване на работата на КЕП по изготвяне и преглед на доклада и моделиране към него, представляващи „Пътна карта за неутралност по отношение на климата на България“ и заложена и договорена между България и европейските институции като Реформа 9 (C4.R9) в НПВУ. Отбелязваме, че от вземането на решение на 12.01.2023 г. от Народното събрание, задължаващо Министерския съвет да инициира промени в НПВУ по отношение на реформите в енергетиката, членовете на КЕП не са били запознати с предложенията и обосновките, изготвени от страна на експертите на Министерството на енергетиката, Министерството на околната среда и водите и кабинета на г-н Пеканов – нито посредством електронна комуникация, нито чрез свикване на заседания на КЕП.

Настояваме документацията, съпровождаща позицията на България в преговорите, да бъде предоставена на членовете на КЕП, да се свика заседание на КЕП, на което да бъдат запознати членовете с обосновката за искане за промяна в Реформа C4.R10, и да се даде възможност за предоставяне на обратна връзка.

Намираме за много важно тази информация да бъде споделена с българското общество. В тази връзка сме особено загрижени от обезпокоителните индикации, че икономическата обосновка на искането за премахване или цялостна ревизия на реформа C4.R10 вече не са състоятелни, спрямо последните данни за производство и износ на електроенергия от централите, и влошаващо се състояние на държавната въглищна централа „Марица-изток 2“². Работата на „Марица-изток 2“ създава сериозни рискове за здравето на населението по отношение на замърсяването с живак и серен диоксид, което бе препотвърдено от Съда на Европейския съюз и може да се наложи бъдещо ограничаване на работата на централата³. Не по-маловажни новини са развитията относно проверките на Европейската прокуратура и българските служби за измами на стойност милиони евро при докладването на въглеродни емисии от български въглищни централи^{4 5}.

На този фон е особено тревожна продължаващата в общественото пространство полемика дали да бъдат „жертвани“ ключови плащания по НПВУ и Териториалните планове за справедлив преход, в размер на стотици милиони евро, от жизнена необходимост за въглищните райони.⁶

Тези фактори, комбинирани с бурното развитие на ВЕИ мощности и изтичащите дългосрочни договор за изкупуване на енергията от някои централи, в рамките на срока на действие на НПВУ,

¹ Анонсирана от Министъра на енергетиката: <https://bnr.bg/radiobulgaria/post/101799336>

² https://www.capital.bg/biznes/energetika/2023/02/21/4452036_tec_marica_iztok_2_veche_trudno_prodavava/

³ https://www.capital.bg/biznes/energetika/2023/03/09/4458444_ogranichavaneto_na_deinostta_na_tec_marica_iztok_2/

⁴ <https://www.eppo.europa.eu/en/news/bulgaria-epo-probes-multi-million-euro-fraud-regarding-greenhouse-gas-emissions>

⁵ <https://www.zazemiata.org/tecove-na-kovachki-ne-dokladvat-emisii/>

⁶ <https://www.mediapool.bg/sas-zarovena-v-kyumyura-glava-bulgaria-mozhe-da-izgubi-10-mlrd-evro-za-zelen-prehod-news346097.html>

може да поставят България в ситуация, в която тя де факто изпълнява ангажиментите си по Реформа C4.R10, докато търси нейното изменение.

Припомняме също, че България е задължена да следва стриктно рамката на ЕС за планиране на политики за декарбонизация в държавите членки, а именно с актуализирането на **Интегрирания национален план в областта на енергетиката и климата (ИНПЕК) и Дългосрочната стратегия за декарбонизация (LTS)**. Това трябва да се случи на база обективно и прозрачно моделиране на декарбонизацията по сектори, което **е най-важната задача, поставена към момента пред КЕП.**

В тази връзка е важно да бъдат следван **принципът за установяване на многостепенен диалог със заинтересованите страни, указан в чл. 11 от Регламент (ЕС) 2018/1999, относно управлението на Енергийния съюз**, и добрите практики, изготвени от ЕК в специалния ръководен документ, публикуван през декември 2022 г.⁷ Актуализираните ИНПЕК и LTS трябва да включват **повишаване на декарбонизационната амбиция, както и реалистични траектории за намаляване на емисиите от електроенергийния и други сектори**, в съответствие с целите на ЕС за намаляване на емисиите с 55% към 2030 г. и климатична неутралност през 2050 г.

Комисията за енергиен преход може и трябва да бъде включена в процеса на провеждане на многостепенен диалог със заинтересованите страни и да допринесе със своята експертиза и обратна връзка от представителите на заинтересованите страни.

С уважение,

Членове и наблюдатели на Комисия за енергиен преход:

Меглена Антонова, директор на „Грийнпийс“ – България

meglana.antonova@greenpeace.org

Апостол Дянков, Ръководител програма „Климат и енергия“, WWF България

adyankov@wwf.bg

Тодор Тодоров, координатор в направление Енергиен преход в ЕС За Земята и Bankwatch Network

t.todorov@zazemiata.org

⁷ https://energy.ec.europa.eu/guidance-ms-updated-necps-2021-2030_en